

طراحی مسیر شغلی چگونه است؟

طراحی مسیر شغلی کار دشواری است. بعضی از افراد ترجیح می‌دهند به آن فکر نکنند و با جریان زمانه پیش بروند؛ در حالی که بعضی دیگر در تلاش هستند تا جریان مدنظر خودشان را بسازند. اما انجام این کار در مقایسه با سال‌های اخیر دشوارتر شده است. افزایش سرعت تغییرات دنیا و [تحول دیجیتال](#)، مانند [تاثیر هوش مصنوعی بر آینده کسب و کارها](#)، از دلایلی است که شغل‌های زیاد جدیدی در زمانی بسیار کوتاه ایجاد می‌شود و شغل‌های فراوانی نیز تغییر می‌کنند یا از بین می‌روند. بنابراین، دیدگاه سنتی به طراحی مسیر شغلی که شما از نقطه A شروع می‌کنید، چند مهارت جدید می‌آموزید و به نقطه B می‌روید و سپس مهارت‌های جدیدتری یاد می‌گیرید و به نقطه C می‌روید، دیگر کارساز نیست. دلیل هم آن است که اصلاً مشخص نیست که نقاط A و B و C ثابت بمانند، تغییر نکنند یا از بین بروند.

ما در طراحی مسیر شغلی مدرن بیش از آن که نیاز داشتیم باشیم نقاط بعدی آن را بدانیم، نیاز است دیدگاه درست نسبت به آن را یاد بگیریم تا بتوانیم در هر زمانی و هر شرایطی، با هر تغییری، قدم بعدی که در مسیر شغلی ما وجود دارد و احساس ارزش، آرامش و لذت بیشتری را به ما می‌دهد، درک و انتخاب کنیم. در این مقاله مسیر شغلی از [سیمپل اچ آر](#) تلاش کردیم تا مانند سایر مقالات و مطالب، با دیدگاهی متفاوت به این موضوع حیاتی نگاه کنیم تا بتوانیم هم برای خودمان و هم به‌عنوان یک فرد تأثیرگذار در سازمان، برای همکارانمان پیاده کنیم.

خودت رو پنج سال دیگه کجا می‌بینی؟

در [فرایند جذب و استخدام نیروی انسانی](#) در مورد سؤالاتی که بهتر است در این پروسه پرسیده شود، صحبت کردیم. در اینجا توجه ما به این سؤال، از منظر طراحی مسیر شغلی است. این سؤال کلیشه‌ای است و اولین تصویری که به انسان در مواجهه با آن القا می‌شود، تصویری از یک شرکت سنتی، کلیشه‌ای و عقب‌مانده است که چنین پرسشی را در

مصاحبه از شما پرسیده است. اما صبر کنید، اگر این سؤال را از خودتان بپرسید، چطور؟ در واقع، تحقیقات نشان داده است که داشتن برنامه مسیر شغلی پنج ساله در موفقیت افراد بسیار تأثیرگذار است؛ این درحالی است که براساس تحقیق گارتنر، که سال گذشته انجام شد، کمتر از ۳۰ درصد افراد برای خود مسیر شغلی پنج ساله دارند.

مسیر شغلی را چند ساله طراحی کنیم؟

می‌دانیم که سرعت تغییرات بالا است و همین قضیه باعث می‌شود تا برنامه‌ریزی بلندمدت در زندگی دشوار شود. علاوه بر این‌ها، به لطف مراسم‌هایی مانند عید سال نو، علاقه به برنامه‌ریزی سالانه بیشتر شده است و نرخ ماندگاری در شرکت‌ها نیز روزبه‌روز در حال کاهش است. همچنین تعداد زیادی از شرکت‌ها در سال‌های اخیر با بحران‌های مالی روبه‌رو بودند و یا تعطیل شدند که فشار و استرس زیادی به پرسنل خود وارد کرده‌اند که مسیر شغلی پرسنل آن‌ها به دلیل جابه‌جایی در شرکت‌های مختلف، با شکست‌های متوالی روبه‌رو شده است. همه این دلایل باعث می‌شود تا طراحی مسیر شغلی که تا الان مشغول به ایجاد آن بودیم، سالانه دیده شود یا منوط به فعالیت شرکتی که در آن مشغول به کار هستیم، باشد.

اما در دیدگاه جدید به طراحی مسیر شغلی، با بزرگ کردن اسکوپ آن از یک سال به پنج سال و درک این نکته که مهارت در شغل در طول «۱۲ ماه» کاری ساخته نمی‌شود و زمان بیشتری نیاز دارد، تلاش می‌کنیم تا استرس و فشار پیشرفت سالانه را از روی خودمان برداریم و آن را به مسیری پنج ساله تبدیل کنیم. در واقع ضروری است که امروز، مسیر شغلی خود را پنج ساله طراحی کنیم؛ زیرا:

- بسیار از مهارت‌ها مانند **مهارت رهبری**، مدیریت و **مهارت های ارتباطی**، نیاز به چندین سال کار و فعالیت دارند و در یک سال نمی‌توان تغییر اساسی در آن‌ها ایجاد کرد.
- در نظر گرفتن و طراحی مسیر شغلی یکساله، باعث می‌شود که حواس و تمرکز ما از تصویر بزرگ‌تر مسیر شغلی که در آن هستیم، پرت شود و تمرکزمان صرفاً یاد گرفتن یک مهارت جدید و خاص شود. علاوه بر این، در صورتی که در آن سال موفق نشویم، باعث ناامیدی می‌شود و احتمال اینکه در ادامه، برای شغل خود برنامه‌ریزی نکنیم را افزایش می‌دهد.

- کاهش قدرت تغییر: در برنامه‌ریزی پنج ساله، برای خود امکان بروز شرایط خاص خانوادگی، اجتماعی و اقتصادی قرار می‌دهیم و در نتیجه، احتمال موفقیت خود را افزایش می‌دهیم. اما در برنامه‌ریزی سالانه، چنین امکانی وجود ندارد.
- برنامه‌ریزی پنج ساله، طراحی مسیر شغلی باعث می‌شود که بر روی مهارت‌هایی تمرکز کنیم که محدود به سازمانی که در حال حاضر در آن مشغول هستیم، نشویم و بر روی مهارت‌هایی تمرکز کنیم که واقعاً در طول مسیر، برایمان ارزش‌آفرین هستند.

مراحل طراحی مسیر شغلی

در ادامه به ۷ گام از مراحل طراحی مسیر شغلی می‌پردازیم:

۱. گام اول: طوفان فکری

در رابطه با طوفان فکری در اولین گام طراحی مسیر شغلی باید به این موضوع دقت داشته باشیم که منظور از طوفان فکری این نیست که با دوستان خود بنشینید و بگویید که خب، مسیر شغلی من تا پنج سال آینده چگونه است؟ هرچند که در [مقاله طوفان فکری](#) به طور کامل توضیح دادیم که این جلسات، بیش از آن که مؤثر باشند، مخرب هستند و باعث از بین رفتن خلاقیت می‌شوند. اما در اینجا، منظور از طوفان فکری این است که با خودتان خلوت کنید و به چند سؤال زیر پاسخ دهید:

- انجام چه کاری من را ذوقزده می‌کند؟
- شغل رؤیایی من چیست؟
- چه مهارت‌های نرم و سختی را تا الان کسب کرده‌ام؟
- در چه حوزه‌هایی امکان پیشرفت دارم؟ چه مهارت‌هایی را باید توسعه دهم؟
- چه موقعیت‌های شغلی برای من مناسب است؟
- چه موانعی در مسیر شغلی من وجود دارد؟

تلاش این پرسش‌ها این است که دید شما را کمی عمیق‌تر و ذهن‌تان را برای طراحی مسیر شغلی آماده کند.

۲. گام دوم: مشورت کنید

در گام دوم طراحی مسیر شغلی باید توجه داشته باشیم که قطعاً ما به تمام زوایای خود اشراف نداریم و مشورت گرفتن از اطرافیان برای اینکه بتوانیم نقاط قوت و ضعف خود را بهتر بشناسیم، بسیار کمک‌کننده است. ممکن است اطرافیان با نشان دادن نقطه‌ای

که در آن بسیار توانمند هستیم و به چشم خودمان نمی‌آمده، در طراحی مسیر شغلی کمک بزرگی به ما داشته باشند. **پیشنهاد سیمپل اچ آر** این است که برای اینکه بتوانید دید کامل‌تری از خود ایجاد کنید، از همکاران و یا مدیر خود، افرادی که برای شما کار می‌کنند، دوستان و اعضای فامیل، این سؤالات را پرسید:

- به نظر شما برای اینکه بتوانم در مسیر شغلی‌ام پیشرفت کنم، چه مهارت‌هایی را باید تقویت یا ایجاد کنم؟
 - اگر شما به جای من بودید، در چه حوزه‌های بیشتر فعالیت می‌کردید؟
 - چه مهارتی را پیشنهاد می‌کنید که در ادامه مسیر شغلی‌ام بیاموزم؟
 - چه مهارتی را در من دیده‌اید که به نظر شما، ارزش سرمایه‌گذاری بیشتر را دارد؟
- به یاد داشته باشید هرگز از اطرافیان خود درباره اینکه مسیر شغلی پنج سال آینده شما چیست، سؤال نکنید؛ زیرا پاسخ آنان می‌تواند ذهن شما را دچار سوگیری کند. اما پاسخ آن‌ها درباره مهارت‌ها و نقاط قوت و ضعف، می‌تواند کمک شایانی کند.

۳. گام سوم: طراحی بدون مرز

در سومین گام طراحی مسیر شغلی، زمان آن رسیده است که باتوجه به اینکه با خود خلوت کردید و از نزدیکان بازخورد گرفتید و دیدتان به خودتان بهتر شد، به سؤال زیر پاسخ دهید:

- به چه چیزی علاقه دارید؟
- برای مثال، ممکن است شما به ورزش کردن علاقه داشته باشید. اینکه بتوانید زمان زیادی را در طول روز یا سال به ورزش کردن اختصاص دهید، برای شما لذت‌بخش است.
- اگر هیچ محدودیتی وجود نداشت، چه کاری انجام می‌دادید؟
- مثلاً ممکن است که برای خودتان باشگاه اختصاصی راه بیندازید و صاحب یک باشگاه شوید که امکانات و ویژگی‌هایی خاص دارد.
- شغل ایده‌آل شما چیست؟
- برای مثال، مربی‌گری شغل ایده‌آل شما می‌شود که علاقه‌مند به ورزش و راه‌اندازی باشگاه ورزشی هستید.

۴. گام چهارم: مهارت‌ها

در گام چهارم طراحی مسیر شغلی، شما باید به‌سراغ این بروید که مهارت‌های موردنیاز برای شغل ایده‌آل شما چیست و به این دو سؤال پاسخ دهید:

- چه مهارت‌هایی را در حال حاضر داریم؟
 - باتوجه به مثال ورزشی مطرح شده، مثلاً مهارت تمرین‌های استقامتی و یا مهارت شنا کردن، می‌تواند جزو مهارت‌های فعلی شما باشد.
 - چه مهارت‌هایی را باید یاد بگیرید؟
- مهارت مربی‌گری و همینطور، مدیریت باشگاه و احتمالاً مهارت‌های مالی و حسابداری برای کنترل امور مالی باشگاه، از مهارت‌های ضروری مسیر شغلی شما خواهد بود.

۵. گام پنجم: برنامه اجرایی

در گام پنجم طراحی مسیر شغلی، لازم است تا کارها، دوره‌ها، سمینارها و زمان‌های موردنیازی که لازم است اختصاص دهید تا آن مهارت‌ها را کسب کنید را می‌نویسیم. این لیست از جنس کارهای اجرایی هستند و هرچیزی را شامل می‌شوند. در مثال شخص علاقه‌مند به ورزش، می‌تواند چیزی شبیه به این باشد:

- شرکت در کارگاه آموزش آناتومی بدن
- شرکت در کارگاه آموزش تغذیه
- شرکت در کارگاه آموزش حرکات اصلاحی

۶. گام ششم: چند راهی

در گام ششم طراحی مسیر شغلی باید درنظر داشته باشیم که هدف ما از این طراحی، انجام دادن کارهایی است که در زندگی ما بیشترین معنا و احساس رضایت را ایجاد می‌کند و اولویت در طراحی مسیر، انجام کاری که در آن کاغذ نوشته‌ایم نیست. بنابراین، در طراحی مسیر شغلی باید چند مسیر برای خود متصور شویم و تمرکز خود را به جای رسیدن به موقعیت شغلی خاص، بر روی توسعه مهارت‌های مشخص قرار دهیم. از این طریق، اگر در طول مسیر با مشکلات متفاوتی مانند مشکلات اقتصادی، خانوادگی و اجتماعی روبه‌رو شویم، شغل ما به خطر نمی‌افتد؛ زیرا تمرکز ما بر روی انتهای مسیر شغلی نیست و «مسیر» یعنی «مهارت‌هایی که یاد می‌گیریم»، اهمیت دارند.

۷. گام آخر: تکرار کنید!

برخلاف طراحی مسیر شغلی یک ساله، که معمولاً یک مرتبه انجام می‌شود، در مسیر شغلی پنج ساله نیاز است که به صورت مداوم مورد بررسی قرار گیرد. **پیشنهاد سیمپل اچ** آر برای بررسی روند پیشرفت مسیر شغلی، در نظر گرفتن بازه‌های سه ماهه است که در طول هر سه ماهی که زمان می‌گذرد، با اختصاص زمانی کوتاه، مسیری که پیش رفته‌اید را بررسی کنید و اگر برنامه شما نیاز به تغییری داشت، آن را انجام دهید.

اشتباهات رایج در طراحی مسیر شغلی

معمولاً در طراحی مسیر شغلی سه اشتباه انجام می‌شود که شامل:

۱. مسیر شغلی یافتی است

همان‌طور که راه رسیدن به خدا یکی نیست، راه موفقیت در کارمان هم یکی نیست، ما امروزه با مشاغلی روبه‌رو هستیم که شامل ترکیب چندین شغل هستند و این اتفاق در دانشگاه‌ها نیز با آمدن گرایش‌های میان‌رشته‌ای در حال افزایش است، پس در طراحی مسیر شغلی نباید خود را محدود به مسیری که قبلاً بقیه رفته‌اند بکنیم و می‌توانیم خودمان مسیر اختصاصی خودمان را بسازیم؛ برای مثال در حوزه مالی و حسابداری، ممکن است شما چند سال به‌عنوان کارشناس مالی فعالیت کنید و سپس وارد حوزه برنامه‌نویسی شوید و سپس به‌عنوان کارشناس تحلیل‌گیر سیستم‌های مالی فعالیت کنید، تنها راه پیشرفت در حوزه مالی این نیست که در همان صنعت بمانید.

۲. مسیر شغلی، موقعیت شغلی نیست

نباید در طراحی مسیر شغلی به این نقطه برسیم که مثلاً موفقیت من، در رسیدن به موقعیت شغلی «مدیر مالی» است. باید در طراحی مسیر شغلی به «انجام کاری که به ما احساس لذت می‌دهد» توجه کنیم. در مثال مالی، یکی از اهداف می‌تواند «تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی» باشد. حال این اتفاق هم می‌تواند با سمت «مدیر مالی» رخ دهد و هم می‌تواند با سمت «کارشناس ارشد» و هم با بسیاری دیگر از عناوین شغلی. به روایت دیگر، در طراحی مسیر شغلی باید به پکیجی از کارهایی که از آن‌ها لذت می‌بریم برسیم نه به یک موقعیت شغلی مشخص.

۳. مسیر شغلی متحرک است

ما مسیر شغلی را برای پنج سال آینده خود طراحی می‌کنیم. طبیعی است که هر سالی که می‌گذرد و هرچه تجربه و دانش ما بیشتر می‌شود، نسبت به برنامه‌ریزی که قبلاً انجام داده‌ایم، مردد شویم. باید در ذهن داشته باشیم که مسیر شغلی، یک بار طراحی نمی‌شود که مانند قانونی غیرقابل تغییر، در زندگی اجرا شود؛ بلکه این مسیر مانند صاف کردن جاده‌ای است که قبلاً شخصی از آن عبور نکرده و نیاز است به صورت مداوم، مورد بررسی قرار گیرد.

به سادگی، مسیر شغلی طراحی کنید

طراحی مسیر شغلی بیش از آنکه یک راه تعیین‌شده باشد، کما اینکه بعضی از گروه‌ها هستند که این راه‌های از پیش تعیین شده را به افراد ارائه می‌کند و تنها راه موفقیت را مسیر خودشان می‌دانند، یک «دیدگاه» است. برای اینکه مسیر شغلی خود را تعیین کنید، هیچ فردی بجز خودتان نمی‌تواند به شما کمک کند. اما لازم است برای این طراحی مسیر به نکات مختلفی توجه کنید که در این مقاله، به صورت مفصل به آن‌ها پرداختیم.